

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет

СЕМИОТИКА И СТРУКТУРАЛИЗЪМ

I. Наратология (3 част)

Женет - продължение

Лекция 3

Преподавател: гл. ас. д-р Дарин Тенев

МОДАЛНОСТ

Модалността е *начинът, по който се регулира наративната информация.*

Двете основни подкатегории тук са *дистанция* и *фокализация.*

МОДАЛНОСТ

1. Дистанция

Дистанцията се определя от това колко е опосредена предадената информация.

Ако повествованието е в първо лице и героят разказва за своите чувства и преживявания, тогава дистанцията е минимална.

Минимална е и в случаите с пряка реч, където персонажите се саморазкриват.

МОДАЛНОСТ

1. Дистанция

Дистанцията се увеличава, ако повествователят преразказва речта на героите, а не я предава пряко; в случаите, когато един от героите предава какво му е разказал друг и т.н.

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

Фокализация идва от фокус. Понятието означава специфичната перспектива, през която са разкривани събитията.

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

Женет стъпва върху една класификация на Цветан Тодоров, където с понятието “повествователна визия” се именува отношението на знанието, което представя разказвача (Р), към знанието на персонажите (П).

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

При Цв. Тодоров има три типа визии:

Визия-отзад ($P > П$), при която разказвача знае повече от персонажите. Най-често се среща при т.нар всезнаещ поведовател.

Визия-със ($P = П$), при която поведователят знае колкото персонажа. Често срещана при поведования в първо лице.

Визия-отвън ($P < П$), при която разказвачът знае по-малко от който и да е от героите.

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

Фокализация идва от фокус, фокусиране.

Понятието означава специфичната перспектива, през която са разкривани събитията.

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

Женет развива тази типология и говори за

Нулева фокализация в случая с всевиждащия поведствовател.

Вътрешна фокализация, ако събитията са представяни от гледната точка на някои от персонажите (няма нужда да е разказвач)

Външна фокализация, когато няма пряк достъп мислите и чувствата на персонажите.

МОДАЛНОСТ

2. Фокализация

Вътрешната фокализация може да бъде три вида:

- А) Фиксирана, ако всичко е представено през един от героите;
- Б) Променлива, ако първо има един, а после друг фокален персонаж;
- В) Множествена, когато има през цялото време няколко фокални персонажа, както е в епистоларните романи.

МОДАЛНОСТ

3. Алтерация

Женет въвежда и още едно модално понятие, за да опише онези случаи, при които има изолирани нарушения на фокализационната правилност, които не разрушават обаче общата кохерентност. Например, ако въпреки че има фиксирана вътрешна фокализация, в определен момент са разказани неща, които фокалният персонаж няма как да знае, без това да промени типа фокализация, ще има *алтерация*.

МОДАЛНОСТ

3. Алтерация

Има два вида алтерации:

А) *Паралипсис*: случаите, когато умишлено не е представена информация, която и персонажът, и повествователят знаят.

Б) *Паралепсис*: случаите, в които е представена повече информация, отколкото фокалният персонаж може да знае.

ГЛАС

Гласът се определя от

- а) отношението между нарация и история;
- б) отношението между нарация и разказ.

ГЛАС

1. Нарация и история

Критерият е *отношението* на повествователя историята, която разказва.

1. *Хетеродиегетичен* глас има, когато повествователят не участва в разказваната история
2. *Хомодиегетичен* глас има, когато повествователят сам е герой в разказваната история. Частен случай на хомодиегетичния глас е автодиегетичния глас, при който разказвачът не само участва, но е и главен герой.

ГЛАС

2.Нарация и разказ

Женет приема, че нарацията винаги стои на едно по-основно *ниво* от това на разказа: “всяко разказано събитие стои на едно ниво, непосредствено над нивото, където се разполага наративният акт, произвеждащ този разказ.”

ГЛАС

2.Нарация и разказ

- А) *Екстрадиегетично* ще е нивото на нарацията, на акта на разказване;
- Б) *Интрадиегетично* или просто *диегетично* ще е нивото на разказа;
- В) Ако вътре в разказа някой от героите на свой ред разказва, нивото на разказа в разказа ще е *метадиегетично*.

ГЛАС

2.Нарация и разказ

Всяко смесване на нивата, незаконно преминаване от едно на друго ниво, Женет нарича *металепсис*.

Пример за металепсис са *Ако пътник в зимна нощ* на Итало Калвино или 13 и 45 глави от *Грешницата от Лайм Риджис* на Джон Фаулз (където хетеродиегетичният повествовател казва “тази идея ми я внуши като че ли самия Чарлс”, а Чарлс е единият от героите му).

ГЛАС

Ниво Отношение	Екстрадигетично ниво	Интрадигетично ниво
Хетеродигетично отношение	Омир, разказващ за Одисей	Шехеразада, разказана, разказваща история, в която не участва
Хомодигетично отношение	Марсел от “По следите на изгубеното време”; Автобиографии	Одисей, разказващ своята история

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“
Инвестира във вашето бъдеще!

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

Схема BG051PO001-4.3.04

„Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование“

Проект BG051PO001-4.3.04-002

Усъвършенстване и развитие на вътрешната система за електронна форма на дистанционно обучение във
Философски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Този учебен ресурс е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.